

már kiadott művek szerzői a kedvezmény nyújtására fel fognak szólíttatni. (2006.)

XIX. Néhai Susa Manó alapító tag tagsági jogai az alapszabályok értelmében átruháztatnak fiára Susa Emilre.

XX. Új tagokként felvételnek:

a) Alapító tagoknak:

Ganz és társa petrovagorai bányatársulata 500 K-val készpénzben, aj. Havas József, *Kenderessy Árpád* földbirtokos, 300 K-val kötelezvényben, aj. Székely Mózes.

b) Rendes tagoknak: *Bernátsky Jenő* dr. aj. a titkár, *Grenyik István* urad. erdész, aj. Fertsek Ferencz; *Kakódy Dániel*, aj. Giller János; *Magyar Mezőgazdák Szövetsége*, aj. a titkár; *Moldován János* vk. erdész, aj. Balás Sándor; *Party József* érs. urad. erdész, aj. Lenhard Antal; *Szezsődy József* m. kir. erdész, aj. Lőfi Jenő; ifj. *Véssey Ferencz* erdőgondnok, aj. id. Véssey Ferencz; *Weiner Sándor* fakereskedő, aj. a titkár; *Wolfram József* fakereskedő, aj. Kováts Albert.

K. m. f.

Bund Károly s. k.
titkár.

Bánffy Dezső s. k.
elnök.

Hitelesítésül:

Nagy Károly s. k.
vál. tag.

Hirsch István s. k.
vál. tag.

KÜLÖNFÉLÉK.

Változás a földmivelésügyi miniszterium ügybeosztásában. A földmivelésügyi miniszterium ügybeosztásában a folyó év elejével oly változás történt, amelyet a hazai erdőgazdaság szempontjából aggálylyal, sőt sajnálattal fogadhatunk. Ha már eddig sem tartottuk egészséges állapotnak, hogy a vadászati ügyek általános intézése egy idő óta nem tartozott az erdészeti főosztályok egyikének ügykörébe sem, hanem azoktól különváltan történt, úgy a kincstári erdők vadászati ügyeinek az erdészeti főosztály ügyköréből való kihasításáról, amely a folyó év elejével következett be, mint a vadászati ügykezelés egészségtelen irányú „fejlődésének” betetőzéséről megdöbbenéssel értesülünk.

A vadászati ügyek egész komplexuma ezidőszereint a IX. A) főosztály 2. ügyosztályába tartozik. (Kisebb gazdasági ügyek.) A főosztályt *Kazy József* miniszteri tanácsos, hegyvidéki és erdélyrészi miniszteri megbízott, az ügyosztályt br. *Podmaniczky Gyula* min. osztálytanácsos vezeti. Helyettese: *Viczián Antal* miniszteri titkár; személyzet: *Bittó István* min. segédtitkár, *Krenedits Ferencz* min. fogalmazó. Szolgáltatattételre be van osztva *Egerváry Gyula* orsz. vadászati felügyelő, *Sugár Károly* erdőmester és *Kovács Antal* méhészeti felügyelő.

Nagyon örvendünk majdan, ha apróvad-tenyésztésünk ügye az új vezetés alatt nagyobb mértékben fog fellendülni, aminek közgazdasági jelentőségét és szükségességét szívesen elismerjük, de kérnünk kell, hogy a fővad tenyésztésénél és részben a duvad irtásánál is feledésbe ne menjen, hogy a magyar erdőbirtok első sorban erdő s csak másodsorban vadászterület, különösen pedig a köztulajdontképező kincstári erdő legkevesébbé sem arra hivatott, hogy a kiváltságos osztályok sportcéljainak oly mértékben szolgáljon, amely az államtulajdon konzerválásával és megfelelő jóvedelmeztetésével össze nem egyeztethető.

Nem kicsinyesség, nem a vadászat nemes sportjának félreismerése adja tollunkba e ridegen hangzó szavakat, hanem aggodalmunkat az a tudat táplálja, hogy a fővadnak a túl nagy vadászbérletek és a helytelen irányu és túlkicsiny lelövés miatt észlelhető elszaporodása már ma is évenként sok ezer hold erdőnek felujtását ugyszólván lehetetlenné teszi és a vajmi csekély vadászati bérjövedelemmel és a vadhus értékével szemben évenként százezrekre rugó, haszontalanul elpazarolt erdőítési és felujtási költségek állanak, nemkülönben milliókra rugó növedéaveszteségek a fiatal és középkorú faállományokban. Sajnos tény, hogy vannak már az állami erdőkben is oly erdőgondnokságok, ahol a 20—25 év óta teljesített erdőművelési munkálatok nyomán fiatal erdőnemzedék nem található a fővad állandó pusztítása miatt, ami nem egyéb, mint nyers rablógazdaság.

Ne történjék a vadászati ügyekre vonatkozólag hivatkozás a külföldre! A tulságos vadtenyésztés nagy bajok okozója ott is, amint azt Schwappach dr. a m. é. nemzetközi gazdasági kongresszuson is nyíltan bevallotta. Ámde az erdő ottani sokkal nagyobb jöve-

delmezősége és a magasabb kulturális állapot mellett sokkal több védekező eszközt vehet az erdőgazda igénybe, mint hazánkban, ahol pl. a fiatalosok bekerítéséről általánosságban komolyan szó nem lehet.

Azon nagy veszedelmekre való tekintettel, amelyekkel az egyoldalú vadtenyésztés az erdőgazdaságot, közgazdaságunknak a faszükséglet emelkedésével, az ipar fejlődésével jelentőségben mindinkább emelkedő eme ágát fenyegeti, szívesebben láttuk volna a vadászat ügyének intézését oly kezekben, amelyek egyúttal az erdőgazdaság feladatai és érdekei iránt is érzékkel bírva, a két jelentőségre nézve igen eltérő gazdasági ág ellentétes érdekeinek a közgazdaság kívánta lehető összeegyeztetésére kiváló súlyt helyeztek volna, de emellett a vadászat és apróvad-tenyésztés ügyét is a kellő agilitással felkarolták volna.

Nagyon örvendénénk, ha a jövő aggályainkat megcáfolná és a magyar erdő létét ma sok helyen veszélyeztető tultenyésztés megszűnnék; amint azonban jelenleg állanak az ügyek, hivatásunkból folyó kötelesség volt intő szavunkat felemleni.

Erdősítési jutalmak kiosztása. A földmivelésügyi miniszter december hóban ítélte oda azokat az állami jutalmakat, melyeket a kopár, vizmosásos és futóhomok területeken az 1902. évben létesített, közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítésekre, öt évvel ezelőtt kitűzött. A kitűzött hat nagy és tizenkét elismerő jutalomra (összesen 9000 korona értékben) eredetileg 26 birtokos pályázott, ezeken kívül 2 erdőbirtokos 1900. illetőleg 1901. évi erdősítésének megvizsgálása is erre az évre halasztatott. A versenyzők közül azonban 2 birtokos a versenytől visszalépett, mert a létesített erdősítések a feltételeknek nem feleltek meg. A pályázó többi 26 birtokosnak összesen 870·04 k. hold kiterjedésű erdősítése folyó év őszén felülvizsgáltatván, a földmivelésügyi miniszter a bíráló-bizottság javaslata alapján a két 1000 koronás nagy jutalom közül az első a brassóvármegyei Pürkerecz községnek 25·2 k. holdon, a másodikat Barczarozsnyó községnek 36 k. holdon teljesített erdősítésért ítélte oda. A két 800 koronás jutalom közül az első a brassóvármegyei Hosszufalu község 69·27 k. holdon, a másodikat pedig a lipcsevármegyei Rózsahegy nagyközség 50 k. holdon létesített erdősítésével nyerte el. A két 600

koronás jutalom közül a miniszter az első Nagy Dénes mezőbergyei (M.-Torda m.) birtokosnak 30 kat. holdnyi, a másodikat pedig a Háromszék vármegyében Közéapján az ottani ev. ref. egyház által létesített 27 k. holdnyi erdősitésért adta ki.

Az elismerő jutalmakért versenyző birtokosok közül 500—500 koronás jutalmat kaptak: a szebenvármegyei Gális község 18·8, a nyitra vármegyei Krajna község 35, és ifj. Pataky László deésfalvi (Kisküküllő vármegye) birtokos 12 k. holdon létesített erdősitésért.

A 400 koronás elismerő jutalmakat Mátyás Sámuel buzásbesenyői (Kisküküllő vármegye) birtokos, továbbá a pest-pilis-solt-kiskunvármegyei budaörsi volt urbéresek és a hunyadvármegyei Ósebeshely község nyerte el 15, 12·7, illetőleg 30 k. holdnyi erdősitéssel.

A 300 koronás elismerő jutalmak közül az első a pest-pilis-solt-kiskunvármegyei isaszegi volt urbéres háromtagosok, a másodikat pedig a szebenvármegyei Nagytalmács község nyerte 32, illetőleg 10 k. hold erdősitésért; a harmadik 300 koronás elismerő, valamint a három 200 koronás elismerő jutalmat a miniszter ez alkalommal nem osztotta ki arra való tekintettel, hogy a pályázó nagyobb birtokosok pénzjutalomra rászorulva nincsenek s más, erre érdemes pályázó nem akadt.

A felsoroltakon kívül a versenyben résztvevő nagyobb birtokosok közül, gróf Esterházy Miklós Móríc sz uradalmának a győrvármegyei Gönyő községhez tartozó Szentjánosi pusztá határában 57·57, a veszprémi róm. kath. püspökségnek a veszprémvármegyei Kislőd község határában 84, Brassó sz. kir. városnak a saját határában 76·8, báró Podmaniczky Gyulánának a hevesvármegyei Tar község határában 12, Habermann Erzsébetnek férj. Habermann Nándornának a pozsonyvármegyei Nagyudvarnok község határában 21·7, gróf Esterházy Ferencznek a komáromvármegyei Szomód község határában 22·7, lovag dr. Floch-Reyhersberg Alfrédnek a pest-pilis-solt-kiskunvármegyei Sződ községhez tartozó Göd pusztá határában 16, özv. gróf Csáky Kálmánnának a szepesvármegyei Szepestölgyes község határában 33, gróf Königsseg Ferencznek a trencsénvármegyei Oroszlánkő község határában 12·5, végül a kalocsai székeskáptalannak

a pest-pilis-solt-kiskunvármegyei Csála pusztán 45 k. holdon létesített erdősítésekért a miniszter elismerését és köszönetét nyilvánította, azokat az alkalmazottakat pedig, kik a versenyre bocsátott erdősítések létesítésénél és gondozásánál érdemeket szereztek, megfelelő pénzjutalmakkal tüntette ki, nevezetesen:

Orlovsky Gyulát, Brassó szab. kir. város erdőmesterét, továbbá Lenhard Antalt, a kalocsai székeskáptalan erdőmesterét, ugyyszintén Holfeld Henriket, és Máhr Károlyt, gróf Esterházy Miklós Móricz, illetőleg gróf Esterházy Ferencz uradalmi erdőmesterét egyenkint 250, Barvits Károlyt, a gróf Königsseg Ferencz uradalom főerdészét, valamint Pollák Ferenczet, a veszprémi püspökség uradalmi főerdészét egyenkint 200, Kuzma Gusztávot, Habermann Erzsébet uradalmi intézőjét és Szilvay Gyulát, a báró Podmaniczky Gyuláné gazdatisztjét egyenkint 200, továbbá Cserfai Endre ker. főerdőőrt 100, Borcea Aprea, Stefancsik Miklós és Fialk Sámuel kerületi erdőőröket pedig egyenkint 80, Czimbor Samut, Hosszufalu község biráját 100, Floch József, Marczell János, Krafft András, Gergely János és Czintos Lajos községi erdőőröket egyenkint 80, Lupea Demetrea községi erdőszolgát, valamint Boldi Csucsáki András, Kozsár Mihály és Popól János uradalmi erdőszolgákat egyenkint 60, végül Gálfi Pál gazdasági cselédet 60 korona pénzjutalommal jutalmazta.

A miniszter továbbá az illető vármegyék főispánjai útján, a közhasznú erdősítések foganatosítása terén több éven át kifejtett hasznos tevékenységükért teljes elismerését nyilvánította Pfaff Mihálynak, Barczarosnyó község jegyzőjének és Busch Mihálynak ugyanezen község birájának, valamint Weber Jánosnak a budaörsi volt urbéresnek elnökének.

A létesített erdősítések egyes birtokosok anyagi erejét meghaladó költségeket igényeltek, ezeknek a költségeknek részben való megtérítése céljából a miniszter az odaitélt jutalomdíjakon felül a budaörsi volt urbéreseknek, valamint az isaszegi volt urbéres háromtagosoknak egyenkint még 100 korona segélyt adományozott.

Az erdőfelügyelet és az állami kezelésbe vett erdők az 1908. évi államköltségvetésben. Az erdőfelügyelőségek előirányzata 1908-ra 333.958 K, tehát 1907-tel szemben 31.979 K-val több.

A többletből 18.212 K esik a külső erdőfelügyelőségi személyzet részére ujonnan rendszeresített fa- és földváltásra. Ezzel ennek a személyzetnek egyik régi óhaja megy teljesülésbe.

Az állami kezelésbe vett erdők rendes kiadásai 2,161.308 K-val, a rendkívüli kiadások 30.600 K-val, a bevételek pedig 867.085 K-val vannak előirányozva.

Kiemelendőnek tartjuk, hogy 8 új erdőtisztai állás szervezése tervezetik, még pedig 2—2 a VIII., IX., X. és XI. fizetési osztályban.

A személyzetszaporítást a miniszter következőképpen indokolja:

„Az említett 8 új erdőtisztai állás rendszeresítése azért szükséges, mivel az 1898. évi XIX. t.-cz. alapján szervezett állami erdőhivatalok annak idején csak a legszükségesebb számú személyzettel láttattak el. Az ezen szervezés óta eltelt 8 év alatt azonban e hivatalok teendői az erdőkezelésnek mind belterjesebbé tétele következtében, különösen a faértékesítés körül, annyira megszorodtak, hogy ezeket, valamint a szintén szorgalmazandó birtokrendezési és üzemtervkészítési teendőket a meglévő személyzettel az erdőbirtokosok anyagi érdekeinek hátránya nélkül már el nem láthatják. A fenti okok miatt a székelyföldi vármegyékben lévő állami erdőhivatalok s ezek között is első sorban a csikszeredai állami erdőhivatal személyzetének lényeges szaporítása elkerülhetlen.”

Ez az indokolás teljesen helyt álló s az erdőgondnokságok szaporítása igen sok megyében szükséges még.

Kifogást kell azonban tennünk az új állásoknak az egyes fizetési osztályokba való sorozása ellen, amennyiben az máris megmásítja az erdőtisztai állások múlt évi arányosítása által nagy későn elért arányszámokat, ismét szaporítván az alacsonyabb fizetési osztályokba sorozott állások számát. Akkor, amikor tisztviselői kongresszusok a normálistátusok érdekében küzdenek, ismét az ötletszerűség, a méltánytalan kicsinyesség jeleivel találkozunk a pénzügyminiszterium részéről, mert úgy vagyunk értesülve, hogy a földművelésügyi miniszter a múlt évben megállapított arányok szerint óhajtotta az új állásokat szervezni.

Az Országos Erdészeti Egyesület beadványaira érkezett, ígéretnek beillő miniszteri válaszban megállapított arányok kedvezőtlen értelemben való módosítása mindenesetre jellemző közállapotaink meg nem állapodott voltára.

A kincstári erdők az 1908. évi állami költségvetésben. A földművelésügyi miniszterium 1908. évi költségvetésének az állami erdőgazdaságot érdeklő részét alábbiakban ismertetjük:

Az állami erdők *rendes kiadásai* 13,647.403 K-val vannak előirányozva a múlt évi 11,744.008 K-val szemben. Az 1,903.395 K-nyi többletből 126.086 K esik a személyi járandóságokra, 1,303.789 K a favágásra és széntermelésre, 100.092 K az üzleti épületekre és szállító eszközökre, 79.550 K az erdőművelésre.

A *rendes bevételek* az 1907. évi 19,542.501 K-ról 22,025 049 K-ra emeltettek (+ 2,482.548 K). Eszerint, ha a rendes bevételekből a rendes kiadásokat levonjuk, 8,377.646 K az előirányzott tiszta jövedelem, vagyis a kincstári erdőbirtok 1·4 millió hektár területéhez mérten hektáronként közel 6 K.

A személyi járandóságoknál mutatkozó kiadási többlet java-része a múlt évben csak július 1-től utalványozott állásarányosítási költségre esik, de találkozunk új állások szervezésére vonatkozó kiadással is. Nevezetesen 10 új számtisztai állás szervezése van tervbe véve. Az indokolás szerint erre a szaporításra elkerülhet-lenül szükség van, még pedig „az állami erdőgazdálkodás mind belterjesebbé váló irányára való tekintettel”. El kell hinnünk, hogy a *számvitel jelen rendszere mellett* ez a szaporítás szükséges, mely mellett ezentúl az állami erdőknél 406 erdőtisztre 87 szám-vevősegi közeg esik. tehát majdnem minden 4 erdőtisztre 1 szám-tiszt. Azt azonban egészen határozottan állítjuk, hogy ugyanazzal az indokolással, tehát az erdőgazdaság belterjesebbé válására való hivatkozással, annak *produktív* szerveit, az erdőgondnokságokat is szaporítani kellene. Ezt a gazdaság érdekében mindenesetre első sorban tartjuk szükségesnek.

A favágatás és széntermelés költségeinek tetemes emelkedését a házilagos gazdálkodás további kiterjesztése és a termelési bérek emelkedése okozza. Szívesen látjuk az üzleti épületek és szállító eszközök alrovatán a 100.092 K-nyi többletet, mert ez az alrovat különösen a házilagos gazdálkodás mellett fontos és nélkülöz-hetlen kiadásokat hivatott fedezni.

Az Erdőművelés alrovaton előirányzott 79.550 K többlet a fennálló erdőistési hátralékkal, a tisztító vágások szükségességével és erőteljesebb csemeték nevelésének szükségességével van

megokolva. Az egyes kerületekben az erdősítés terén különféle okokból fennálló nagymértékű erdősítési hátralékok, amelyek a kincstári erdőgazdálkodást nem éppen kedvező színben tüntetik fel, a kellő költségek engedélyezését mindenestre indokoltá teszik, nagy szükség van a serdülő fiatalosok felszabadítására a gyomfák nyomása alól és szükség van a csemetenevelés *minőségi* emelésére is, mert bizony ezen a téren is sok kifogás emelhető nem egy igazgatási kerületben.

Ámde tartunk tőle, hogy a már igen tetemes összegre emelkedő erdőművelési hitel sem fogja megapasztani a sok ezer holdnyi erdősítési hátralékot, ha a kincstári erdőgazdaság a jövőben is annyira idegenkedik a természetes felujítás alkalmazásától és pedig annak *szakszerű*, a kellő időre kiterjesztett alkalmazásától. És nagyrészt az erdőművelési hitelnek kidobott pénznek kell tartanunk mindenütt ott, ahol a vadállomány oly mérvű elszaporodása észlelhető, amely az erdősítést s különösen a mesterséges erdősítést ugyyszólván lehetetlenné teszi. Pedig ez az állapot, sajnos, hovatovább több helyen következik be.

A közterhek közül az „egyházi és jótékony célok” alrovara 77.077 K emelkedést mutat, amiből 30.000 K esik az erdőőri gyermekek nevelését célzó két internátus költségeire, amelyekről bővebben külön cím alatt emlékszünk meg.

A rendkívüli kiadások között szereplő beruházások az 1907. évre előirányzott 480.200 K-ról 625.200 K-ra emeltettek. A többlet 145.000 K, amiből 91.300 K kezelési és üzleti építkezésekre, 44.700 K erdei pályákra és egyéb szállítási berendezésekre esik.

Az 1904. évi XIV. t.-cz. alapján erdei szállító eszközök létesítésére engedélyezett hitelből eddig csak a görgényvölgyi és a fenyőháza erdei vasut épült ki. A novii sodronykötélpálya terve elejtetett, mert ott közforgalmu vasut épül. A sodronykötélpályára szánt hitel egy része a feketegarami vasut költségeire fog fordíthatni.

Az erdőőri szakiskolák reformjáról az 1908. évi államköltségvetésben a következőket olvassuk: 1. rovat. Személyi járandóságok:

1907. évre engedélyeztetett	--- --	33.532 K
1908. évre előirányoztatik	--- --	44.589 K.

„Az e rovaton mutatkozó 11.057 K többlet azért vált szükségessé, mert az erdőőri szakiskolák tiszti és altiszti állásainak számát az erdőőri szakoktatás fejlesztése érdekében mellőzhetlenül szaporítani kell. Az erdőőri szakoktatásnak nagyobb arányu fejlesztése ugyanis már elodázhatlan, mert eltekintve attól, hogy az erdőgazdaság fejlődése általában kívánatosá teszi az altiszti személyzetnek fokozottabb kiképzését, az utóbbi időben a magán-erdőbirtokosok köréből ismételten fölhangzott az a kívánság, hogy számukra oly egyének képeztesse, akik a tulajdonképpeni erdővédelmi szolgálaton kívül, a kisebb erdőbirtokok egyszerűbb kezelési teendőit is el tudják látni. Ugy ezt a kívánságot, valamint azt is, hogy az erdőőri szakoktatásnál az illetőknek a vadtenyésztésben való teljesebb kioktatása szükséges, jogosultnak találok s akként szándékozom kielégíteni, hogy mindenekelőtt a helyi viszonyoknál fogva erre legalkalmasabb vadászterdei erdőőri szakiskolánál, melyet a szükséges tanulmányi erdőterületekkel már el is láttam, a szakiskolából kikerült, tehetségesebb egyének számára továbbképző tanfolyamot állítok fel s egyszersmind gondoskodom arról, hogy a szakiskola tanterve, tiszti és altiszti személyzete, valamint berendezése, különös tekintettel a vadtenyésztés terén való gyakorlati oktatás követelményeire is, megfelelően kiegészíttessék.”

A személyzetszaporítás egy a VIII. és egy a IX. fizetési osztályba sorozott tiszti állásból és két altiszti állásból áll.

A továbbképző tanfolyam, valamint az új tisztviselők részére Vadászterdön új épületek fognak emeltetni.

Arra nézve, vajjon az Országos Erdészeti Egyesület részéről kérelmezett általános reformok is megvalósulnak-e, a költségvetés felvilágosítást nem nyújt s erre nézve az egyesület sem nyert választ beadványára.

Internátusok az erdőőri gyermekek részére. A földmívelésügyi miniszter ur ezen humánus és valóban szükséges kezdeményezéséről az 1908. évi állami költségvetés indoklásában a következőket olvassuk:

„Azonkívül ezen alrovat (egyházi és jótékony célok) terhére az 1908. év folyamán erdőőri gyermekek nevelését célzó két internátust óhajtanék létesíteni és pedig az egyiket a lipitújvári főerdőhivatal kerületében, Rózsahegyen, a kincstár tulajdonát képező

és e célra átalakítandó u. n. honvédlaktanyaépületben, a másikat pedig a tótsóvári erdőhivatal kerületében lévő zborói kastélyban. A két internátus közül a rózsahegyinél épület-átalakítási és berendezési, a zboróinál pedig berendezési költségek fognak a jövő évre esőleg egészben mintegy 30.000 K összegben szükségeltetni, amely összeg ezen alrovat előirányzatában bennfoglaltatik."

"Ezen internátusok felállításának szükségességét illetőleg, legyen szabad felemlítenem, hogy a felvidéki kincstári erdőhivatalok kerületeiben az tapasztalható, hogy a kerületbeli családos erdészeti altisztek gyermekeiket más iskola hiányában vagy idegen tannyelvű elemi iskolába kénytelenek járatni, vagy pedig kénytelenek gyermekeiket házon kívül taníttatni, ami ezekre a szerény javadalma-zásu altisztekre a legsúlyosabb anyagi áldozattal jár, sőt van köztük olyan is, aki szegénysége miatt gyermekét egyáltalában nem iskoláztathatja. Ezeken a bajokon óhajtanék a jelzett czélú internátusok felállítása által segíteni olyképpen, hogy a szülők gyermekeik ellátásáért és oly helyen, ahol a tanításra alkalmas iskola nincs és e miatt a tanítás megfelelő tanerők alkalmazásával magában az internátusban eszközöltetnék, a tanításért is a lehető legmérsékeltebb díjat fizetnék, az intézetnek ennek folytán nem fedezett költségeit, valamint a fenntartással és az alkalmazottak fizetésével járó kiadásokat pedig a kincstár saját terhére vállalná el."

Az erdővásárlási alap az 1906. évben. Az 1906. évben ebből az alapból csak kisebb birtokok vásároltattak, összesen 1969'31 kat. hold terjedelemben. Legnagyobb ezek közül 930 holddal az eperjesi gör. kath. püspökségtől és székeskáptalantól Szepes vármegyében vásárolt lesnitzi birtok. 402, illetőleg 410 hold két Máramaros vármegyében vásárolt havasbirtok területe.

1906 végéig 41.616'81 kat. hold az eladott, 135.336'95 kat. hold a vásárolt erdők területe. Az alap vagyonálladéka 1906. végével 5,588.455 korona.

Tekintettel a magánkézen levő erdők rohamos pusztulására az állami erdőbirtok nagyobb szabásu kiterjesztése volna kívánatos az erdővásárlási alap segítségül vételével.

Pisztrángthenyésztés a kincstári erdők patakjaiban. Landgraf János miniszteri osztálytanácsos a múlt év október havában a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó kincstári

erdőgondnokságok patakjait alapos vizsgálat tárgyává tette, hogy e patakoknak pisztráanggal való benépesítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtehesse. Megállapította a költőházikók helyeit, meghatározta az egyes völgyek zónáit aszerint, hogy meddig tenyésztendő a hűvösebb, árnyékosabb helyeken a sebes-pisztráng s a melegebb, napsugarasabb völgyrészletekben, mely pontoktól kezdve szaporítható a szivárványos-pisztráng, hogy az onnan a Tiszában is elterjedjen. A szivárványos-pisztráng zónája meg-egyezik a pérhal, a feketepettyes folyami pisztráng zónájával s így ott, ahol a pérhal előfordul, inkább a szivárványos-pisztráng tenyésztendő, míg a patak felsőbb részletei inkább a sebes-pisztráng igényeinek felelnek meg.

Örömmel üdvözljük e kezdő lépést gazdálkodásunknak egy meglehetősen elhanyagolt terén s biztosak vagyunk, hogy ha földmivelésügyi miniszterünk szerencsés keze e gazdasági ág ter-
mészetének megfelelően megadja a határozott irányt s áldozat-
készséggel megadja az első befektetéshez szükséges segínyt és
anyagi eszközöket, a pisztrángtenyésztés is általános fellendülésnek
fog indulni s patakjaink halállománya is hozzá fog járulni a
nemzeti vagyon gyarapításához.

A pisztrángtenyésztés felkarolásának eddigi akadályát kétsé-
gen kívül a kétszerkettő, az a körülmény képezte, hogy a halállo-
mányt bevételezni, a kiadásokat ellenőrizni és elszámolni igen
bajos dolog. De hivatalos, számadásos kezelésben nem is lehetne
kiváló eredményeket várni.

Az emberi tevékenység bármely terén, ahol tisztán csak köte-
lességeket teljesítenek, nagyobb szerű haladásról és fellendülésről
alig lehet szó, különösen nem a haltenyésztés terén, mert nem elég
csak az ivadékot nevelni, alkalmas helyeken szabadjára bocsátani,
de mert tudjuk, hogy egy patakban csak annyi pisztráng élhet
meg, ahány vizesések alatt levő csendesebb folyású lesőhely van
a patakban: halállományunkat akkor fogjuk a maximumra emelni,
ha utánjárással és czélszerű berendezésekkel a lesőhelyeket a lehető-
ségig szaporítjuk; de ha sok a pisztrángunk, azoknak élelmezé-
séről is a haltenyésztés szabályai szerint különböző módokon,
fokozott mértékben kell gondoskodnunk s e gondoskodás sem tör-
ténhetik meg utánjárás nélkül.

Magam is erdőgondnok vagyok s nem szeretném, ha csak valaki is feltételezné rólunk kincstári erdőgondnokokról, hogy a haltenyésztés érdekében nem követnénk el minden lehetőt, de bürokratikus eljárásunk a siker rovására, nagyon megnehezítené a szorgos utánjárást. Kincstári kezelésben a haltenyésztés: tervek, költségvetések készítése, bérjegyzékek, jelentések szerkesztése, engedélyek kérése, az azokra való várakozás, számadások vezetése és beterjesztése, az ellenőrzések stb. annyi munkát adnának s a tenyésztés kivitelében annyira megkötnék az erdőgondnok kezeit, hogy nemcsak kiváló eredményeket nem volna képes felmutatni, de éppen emiatt kedvét is veszítené.

Kiváló eredményeket biztosít az ügy iránti lelkesedés, a szabad mozgás és az önérdék. Az önérdéket azonban ne ítélje meg senki az önzés szempontjából, az önérdék szempontjából kifejtett intenzív tevékenység minden termelőnél érdem: az igyekvő, szorgalmas gazdát, ki önérdékből gazdaságának virágzására fáradhatatlanul mindent elkövet, mindenki becsüli.

E szempontból kiindulva biztosíthatjuk a kincstári patakokban a haltenyésztés felvirágzását. Nemzetgazdasági szempontból teljesen mindegy, hogy kié a hal, a fő az, hogy minél nagyobb mennyiségben meglegyen, akár erkölcsi testületé, akár egyeseké egyformán nemzeti vagyont képez.

Az első berendezés, az első benépesítés költségeit fedezze a kincstár, azután adja bérbe a halászatot minden egyes erdőgondnokságban külön-külön az erdőgondnokoknak. Így a kincstár is eddig nem élvezett jövedelemhez jut, az erdőgondnokokon is segít; kik minden számadásra való kötelezettség nélkül szabadon mozogva, saját jól felfogott érdekükben nagyobb munka nélkül mindent el fognak követni, hogy a haltenyésztés minél jobban sikerüljön. Így fog elterjedni a patakokban s a patakokból a folyókban a hal s ha egyszer a folyókban is elterjedt, a kincstárnak további jövedelmét fogja képezni a folyószakaszok halászatának bérbeadása.

A haltenyésztés kellő utánjárással óriási mértékben fokozható, a rendszeres tóhalászat eredményei, a buzatermelésnél sokkal magasabb jövedelmezéssel bizonyítják a tétel igazságát. Adjuk meg a patakokban való halászat felvirágzásának a feltételeit, annál

is inkább, mert a haltenyésztésnek elmulasztása épp olyan megítélés alá tehető, mintha bármiféle művelhető területet parlagon heverni hagynánk. L—L.

Svédország vízi szállítás. Az 1907. évben Wienben összegyűlt VIII. nemzetközi gazdasági kongresszuson dr. Anderson Svédország vízi szállításáról a következő jelentést tette:

A hajózható folyók száma, ezeknek esése és vízbősége oly kedvezően befolyásolja a fának a vágásoktól a tengerig vizen való leszállítását, mint sehol más országban. Svédországnak 20,000.000 *ha* erdeje van, mely az ország területének 48⁰/₀-át teszi ki. Az ország felső részében 12 nagyobb folyó, egyenkint átlag 350 *km* viziutat ad, ezekhez csatlakozik az ország alsó részében 30 kisebb-nagyobb folyó egyenkint 100—190 *km* hosszúsággal. A folyók esése kilométerenkint 1.3—2 *m*, míg az orosz Drina esése például csak 0.06 *m* kilométerenkint. Csekély esésnél a tutajozás lehetetlen, míg nagyobb esésnél a víz gyorsan lefut; a vizek esése megfelelőbb, mint amilyen Svédországban, nem lehet. A kikötők 6—7 hónapon át jégtől mentesek. A csapadék 1000 *m* tengerszin feletti magasságban 900 *mm*, 1530 *m* tengerszin feletti magasságban 3000 *mm*. A csapadéknak 70—80⁰/₀-a folyik le a folyókon. Közép-Európában csak 30⁰/₀-a; ez egyik következménye az altalaj fagyottságának, mi a csapadékok beszívargását mérsékli; ehhez hozzájárulnak a tavaszi nagyobb árvizek, melyek lehetségesé teszik, hogy a kisebb patakokon a nagyobb folyókba szállítsák le a fát. A tutajozható viziutaknak összes hossza 19.000 *km*; 1 *km* folyószakaszra 10—20 *km*² erdőterület esik. (Centralblatt für das gesamte Forstwesen 1907. okt.) L—L.

Gyümölcs-csomagolási eszközök kiállítása. Rómában f. é. május havában olajok, olajprések és gyümölcsszállító eszközök kiállítása fog tartatni. Gyümölcsládákat (testoni, tavoletti stb.) készítő faiparvállalataink figyelmét felhívjuk erre a kiállításra. Jelentkezési íveket küld a Società Nazionale degli Olivicoltori Roma, Via Della Panetteria N. 27.

A házinyultenyésztés egy idő óta rohamos lépésekkel halad előre. Az ország minden vidékén újabb és újabb hivei akadnak e mindenütt könnyen üzhető tenyésztési ágazatnak. Jövedelmezőségre azonban a tenyésztők csak abban az esetben számíthatnak,

ha termékeiken egész éven át minden időszakban tudhatnak. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 31. házinyul tenyésztési akcióját országosan szervezve, módot és alkalmat nyújt arra, hogy a tenyésztők házinyulaikat (akár faj-állatok, akár piaczi értékesítésre való keresztezések vagy a tenyész-tesből kiselejtezett állatok) bármikor minden mennyiségben értéke-síthessék.

A szövetkezet, tehát felhívja a tenyésztőket, hogy saját érdekük-ben, eladásra kerülő nyulaikat nála bejelentsék.

Az Amatőr cz. fényképeszeti szaklap legutóbbi száma a következő bő tartal-mal jelent meg: SZÖVEG: *Kohlman* Artur dr.: A négy évszak a fény-képezésben. (Mutatvány „Az Amatőr fotoalbumachja 1908.” czimű zsebnaptár „A felvételtől — a képig” czimű esztétikai cikksorozatból, Képekkel.) — *Boross* Mihály (Polgárdi): Fénykép „ex librisek”. — *Sztankovszky* József (Erdőszent-györgy): Ismét az autochrom-lemezekről. — Felhívás „Az Amatőr fotoalma-nachja 1908” czimű zsebnaptár előfizetésére. — Fényképezési eljárások. (Külön-féle eikonogen előhívók. Felragasztott képek lehuzása. Negatív rétegének levonása. Fényudvar eltávolítása. Kéynyomás vászonra. Erősítés rézbromiddal.) — Külön-félék. — A „Florence Heliochromatic” lemez, objektívek tisztítása stb. stb.) *Kohlman* Artur dr.: Képeinkről. — KÉPEK: Műmellékletek: *C. Puyo* (Páris): Novemberi napsugár és *Magyar-Rosenberg* Emil (Budapest): Legelésző juhnyáj. — Czímkép: *Garai* József (Budapest): Budai udvarház. — Szövegképek: *Tary* Lajos (Keszthely): Naplemente a Balatonon és Esthangulat a Balatonon. *H. H. Pierce* (Boston): Egy öreg hölgy arcképe. — Dr. *L. Kleintjes* (München): Hollandi nő. — *Franz Kutschker* (Wien): Falusi utca. — *Gedeon* Kálmán dr.: Esztergom): Ökrök a kútnál. — *Bethlen* Zsófia grófnő: Részlet a Medvetórórl. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal, Budapest, VII., Király-utca 89. sz.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

A király *Dapsy Frigyes* m. kir. közalapítványi erdőtanácsost főerdőtaná-csossá nevezte ki.

*

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Rajner Mátyás* uradalmi alerdésznek az erdőszet terén szerzett érdemei elismerésüül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1907. évi december hó 16.

Ferencz József s. k.

Gróf Zichy Aladár s. k.

